

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДЕЯКИХ СПЕЦІАЛЬНИХ ВИДІВ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

PROBLEM QUESTIONS OF SOME SPECIAL WAYS FOR EXEMPTING FROM CRIMINAL LIABILITY

Григор'єва М.Є.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального права № 1

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Статтю присвячено розгляду привілейованого складу злочину, а саме звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне поводження з радіоактивними матеріалами. Встановлено передумови та підстави указанного виду звільнення. Доведено, що особа підлягає імперативному та безумовному звільненню від кримінальної відповідальності на підставі частини 4 статті 265 Кримінального кодексу України.

Ключові слова: звільнення від кримінальної відповідальності, радіоактивні матеріали, джерела іонізуючого випромінювання, радіоактивні речовини, ядерні матеріали.

Статья посвящена рассмотрению привилегированного состава преступления, а именно освобождения от уголовной ответственности за незаконное обращение с радиоактивными материалами. Установлены предпосылки и основания указанного вида освобождения. Доказано, что лицо подлежит императивному и безусловному освобождению от уголовной ответственности на основании части 4 статьи 265 Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: освобождение от уголовной ответственности, радиоактивные материалы, источники ионизирующего излучения, радиоактивные вещества, ядерные материалы.

The article is devoted to the consideration of a privileged crime, namely the release from criminal liability for the illicit handling of radioactive materials. The preconditions and grounds for such dismissal are established. It is proved that for such a type of dismissal a person is subject to the mandatory and unconditional release from criminal liability on the basis of Part 4 of Article 265 of the Criminal Code.

Key words: release from criminal responsibility, radioactive materials, sources of ionizing radiation, radioactive substances, nuclear materials.

Постановка проблеми. Кримінально-правова політика України на сучасному етапі розвитку держави пов'язана із застосуванням заходів, альтернативних кримінальному переслідуванню. Тенденція багатьох європейських держав полягає у вдосконаленні правових традицій вирішення кримінально-правових конфліктів. До таких альтернативних заходів відноситься і звільнення від кримінальної відповідальності стосовно окремих категорій злочинів у Кримінальному кодексі України (далі – КК України).

Стан опрацювання проблеми. У сучасній правовій науці питання, пов'язані зі звільненням від кримінальної відповідальності, мають досить проблемний характер, а тому вимагають повного та послідовного дослідження. Питання звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне поводження з радіоактивними матеріалами є похідним від загальнометодологічних та теоретико-прикладних проблем інституту звільнення від кримінальної відповідальності в системі заходів кримінально-правового характеру, тому, розглядаючи його, слід спиратися на доволі значний масив наукових розробок у цьому напрямі. Відтак варто згадати таких науковців, як Х.Д. Алікперов, Ю.В. Баулін, Б.Г. Віттенберг, В.М. Галкін, Ю.В. Голік, Л.В. Головкин, В.О. Єлеонський, О.О. Житний, І.Є. Звечаровський, С.Г. Келіна, В.М. Кудрявцев, О.С. Міхлін, А.В. Наумов, К.О. Панько, Р.А. Сабітов, О.В. Савкін, В.С. Сверчков, О.М. Чувільов, С.Д. Щербатих та інших. Звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне поводження з радіоактивними матеріалами є новацією в КК України, тому потребує більш детального висвітлення.

Мета статті – розглянути особливості звільнення від кримінальної відповідальності особи за незаконне поводження з радіоактивними матеріалами.

Виклад основного матеріалу. У кримінально-правовій літературі, розглядаючи проблеми, пов'язані зі звільненням від кримінальної відповідальності, часто використовують поняття «підстави», «умови» і «передумови» звільнення від такої відповідальності. При цьому різні автори по-різному тлумачать указані поняття: деякі їх повністю ототожнюють [2, с. 16; 6, с. 7], а деякі – проти-

ставляють [3, с. 77]. Проте єдиний підхід до зазначеного питання має кримінально-правове значення не лише для інституту звільнення від кримінальної відповідальності, а й для кримінального права загалом. Більшість криміналістів поділяють думку С.Г. Келіної, згідно з якою підстави для будь-якого звільнення від кримінальної відповідальності наявні в самому злочинному діянні або в особі, яка його вчинила, або і в тому, і в іншому одночасно [7, с. 199].

Передумови, підстави звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з незаконним поводженням із радіоактивними матеріалами доцільно розглядати на прикладі правовідносин, що виникають у разі такого звільнення [5, с. 35; 10 с. 48]. Кримінально-правові відносини наявні з моменту вчинення особою злочину, тобто встановлення такого юридичного факту, який породжує повноваження держави притягати до кримінальної відповідальності. У таких правовідносинах держава зобов'язана тільки покласти на особу кримінальну відповідальність, а не звільнити від неї. Щоб у держави виникло зобов'язання для звільнення особи від кримінальної відповідальності, необхідне виконання цією особою певних дій уже після того, як нею було скоєно злочин. Із цього випливає, що сам злочин не може бути підставою для звільнення від кримінальної відповідальності. Вчинення злочину є тільки передумовою для визнання юридичним фактом подальших позитивних післязлочинних дій особи, яка скоїла злочин. Інакше кажучи, вчинення особою злочину є передумовою для з'ясування питання про звільнення її від кримінальної відповідальності.

Таким чином, для вирішення питання про звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне поводження з радіоактивними матеріалами необхідно встановити обов'язкову передумову: придбання, носіння, зберігання, використання, передача, видозмінення, знищення, розпилення, руйнування особою радіоактивних матеріалів (джерел іонізуючого випромінювання, радіоактивних речовин або ядерних матеріалів у будь-якому фізичному стані в установці або виробі чи в іншому вигляді) без передбаченого законом дозволу. Таку передумову звільнення особи

від кримінальної відповідальності визначено у Постанові Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2006 р. «Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності». Вона є загальною для всіх випадків звільнення особи, передбачених у ст. ст. 45–49, 86–87, 106, ч. 1 ст. 97 КК України [9, с. 14]. Відтак у дослідженні звільнення від кримінальної відповідальності слід виділяти саме передумову та підставу такого звільнення, оскільки передумовою варто називати «попередню умову існування, виникнення, діяння та іншого чого-небудь» [4, с. 909] (передумова – це саме те, що передє розглядуваному явищу, без наявності чого останнє не існуватиме [1, с. 72]), а умовою – «вимоги, пропозиції, що висувуються однією зі сторін, які домовляються про що-небудь, а також під час укладання умови, договору» [2, с. 16; 4, с. 1506]. Підставою є «те головне, на чому базується, оснований що-небудь» [4, с. 966].

Очевидно, що підставою для звільнення від кримінальної відповідальності не може бути те, що є підставою для кримінальної відповідальності. За таким юридичним фактом, як вчинення злочину, настає інший юридичний факт, що змінює кримінально-правові відносини [8, с. 115]. Останнім є позитивна післязлочинна поведінка особи, тобто добровільна (до притягнення до кримінальної відповідальності) здача органам влади радіоактивних матеріалів. Відтак позитивна суспільно корисна післязлочинна поведінка особи є обставиною, без якої звільнення від кримінальної відповідальності відповідно до ст. 265 КК України неможливе, тобто саме вона є підставою звільнення від кримінальної відповідальності.

Злочин, передбачений ч. 1 ст. 265 КК України, належить до так званих злочинів з альтернативним діянням. Особливість його полягає в тому, що кожне з указаних у диспозиції статті діянь уже утворює закінчений склад злочину. Однак послідовне або одночасне вчинення декількох чи всіх з указаних діянь також утворює закінчений склад злочину. Частина 1 ст. 265 КК України передбачає дев'ять альтернативних дій, які є злочинами: незаконне придбання, носіння, зберігання, використання, передача, видозмінення, знищення, розпилення або руйнування. Загальною ознакою всіх альтернативних дій, що становлять передумову цього виду звільнення від кримінальної відповідальності, є незаконність їх вчинення. Згадані дії слід визнавати незаконними тоді, коли вони скоєні з порушенням порядку, встановленого законодавством, що регулює законний обіг аналізованих засобів, зокрема Законом України «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії та радіаційної безпеки» від 11 січня 2000 р. № 39/95-ВР; Конвенцією про фізичний захист ядерного матеріалу від 3 березня 1980 р.; Постановою Верховної Ради України «Про право власності на окремі види майна» від 17 червня 1992 р.; Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ліцензування окремих видів діяльності у сфері використання ядерної енергії» від 6 грудня 2000 р. № 1782. Незаконними згадані діяння є тоді, коли вони вчинені неуповноваженими особами, або упередбачений законом спосіб, або з порушенням встановленого законом порядку.

Отже, з об'єктивного погляду діяння, що становлять передумову звільнення від кримінальної відповідальності, можуть бути виражені у придбанні, носінні, зберіганні, використанні, передачі, видозміненні, знищенні, розпиленні або руйнуванні радіоактивних матеріалів (джерел іонізуючого випромінювання, радіоактивних речовин, ядерних матеріалів у будь-якому фізичному стані в установці або виробі чи в іншому вигляді).

Незаконним придбанням радіоактивних матеріалів слід вважати дії, пов'язані з їх набуттям, за винятком вкрадення, привласнення, вимагання або заволодіння шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем, всупереч передбаченому законом порядку – у результаті

купівлі, обміну, привласнення знайденого, одержання у подарунок, на відшкодування боргу тощо. Придбання характеризується саме тим, що вказані предмети переходять у фактичну власність особи з будь-якого іншого джерела будь-яким способом, окрім зазначених вище.

У кримінальному законодавстві України термін «носіння» традиційно застосовується щодо незаконного поводження з вогнепальною чи холодною зброєю, вибуховими речовинами та бойовими припасами (ст. 263 КК України). Стосовно аналізованого злочину носіння розглядається як умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії з переміщення, транспортування предметів особою безпосередньо при собі. Відповідно, незаконне носіння радіоактивних матеріалів передбачає умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії з їх переміщення, транспортування особою безпосередньо при собі, тобто в руках, одязі, сумці, спеціальному футлярі, транспортному засобі тощо.

Поняття «незаконне носіння радіоактивних матеріалів» тісно пов'язане з категорією «незаконне зберігання радіоактивних матеріалів». Незаконне зберігання радіоактивних матеріалів передбачає умисні дії, які полягають у володінні без відповідного дозволу або із простореченням його дії радіоактивними матеріалами, джерелами іонізуючого випромінювання, радіоактивними речовинами, ядерними матеріалами у будь-якому фізичному стані в установці або виробі чи в іншому вигляді. Перераховані предмети (речовини) особа повинна мати не при собі, а в обраному для зберігання місці. Таким місцем може бути будь-яке приміщення чи сховище, придатне для зберігання радіоактивних матеріалів. Це пов'язано саме з тим, що останні через свої фізико-хімічні властивості становлять підвищену небезпеку для оточення, тобто загрозу життю та здоров'ю людей, довкіллю, матеріальним і культурним цінностям. Саме ці матеріали роблять об'єкти, на яких вони зберігаються, об'єктами підвищеної небезпеки.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про поводження з радіоактивними відходами» від 30 червня 1995 р. поняттям «радіоактивні матеріали» охоплюються і радіоактивні відходи – матеріальні об'єкти та субстанції, активність радіонуклідів або радіоактивне забруднення яких перевищує межі, встановлені чинними нормами, за умови, що використання цих об'єктів та субстанцій не передбачається. Для кваліфікації не має значення, зберігає особа радіоактивні матеріали, які належать їй особисто чи іншим людям. Важливо, що зберігання передбачає тільки те, що особа володіє цими речовинами, незалежно від того, кому вони фактично належать.

Зберігання радіоактивних матеріалів – це тривалий злочин, який характеризується безперервністю. Тривалий злочин починається з будь-якого злочинного діяння, у нашому випадку – придбання, носіння, зберігання радіоактивних матеріалів. Закінченням незаконне зберігання вважається тоді, коли сам злочинець припинив зберігати радіоактивні матеріали або з моменту припинення його злочинної діяльності.

Відтак незаконне зберігання радіоактивних матеріалів – це тривалий злочин, що полягає у поміщенні радіоактивних матеріалів особою, яка ними володіє, у певному місці, де забезпечується їх збереження протягом більшого чи меншого проміжку часу. У такому розумінні воно і становить передумову звільнення від кримінальної відповідальності. Причому для наявності такої передумови важливим є спосіб припинення цього злочину. Щоб кримінально-правовим наслідком реагування держави на нього було звільнення особи від кримінальної відповідальності, указаний тривалий злочин має бути припинений лише у формі добровільної здачі органам влади особою радіоактивних матеріалів, що нею незаконно зберігалися. Будь-яка інша форма припинення цього злочину не перетворює

його на передумову звільнення від кримінальної відповідальності. Адже припинення зберігання у зв'язку із затриманням особи та вилученням у неї радіоактивних матеріалів унеможливує його подальшу добровільну здачу.

Під незаконним використанням радіоактивних матеріалів слід розуміти їх застосування або користування ними; фактичне отримання їхніх корисних властивостей, експлуатацію як джерела іонізуючого випромінювання для подальшого застосування (наприклад, для тестування деталей, для лікування тощо) без узгодження таких дій у встановленому порядку.

Під незаконною передачею радіоактивних матеріалів маються на увазі різні види відчуження таких матеріалів шляхом продажу, дарування, обміну, сплати боргу тощо. Передача останніх пов'язана також із наданням або врученням їх іншій особі у володіння, для тимчасового зберігання чи використання за цільовим призначенням без передбаченого законом дозволу.

Незаконне видозмінення передбачає внесення якихось змін у радіоактивні матеріали, тобто зміну їхніх фізичних чи хімічних властивостей, переведення з одного виду радіоактивних матеріалів в інший. Видозмінення – це процес, у результаті якого без належного дозволу були одержані радіоактивні матеріали в іншому вигляді: переробка чи рафінування (очищення від сторонніх домішок); відокремлення складників речовини; зміна агрегатного стану (перехід із твердого в рідкий або газоподібний); проведення хімічних реакцій, внаслідок яких змінюється хімічна формула радіоактивних матеріалів; зміна концентрації; ядерні реакції, що призводять до переходу радіоактивних речовин в інший вид за складом елементів.

Незаконне знищення пов'язане із застосуванням таких дій до радіоактивних матеріалів, у результаті яких вони стають непридатними, тобто не підлягають відновленню чи приведенню до початкового стану. Це можуть бути хімічні перетворення, механічне знищення, пов'язане з фізичним руйнуванням, тощо. Наприклад, пошкодження джерел іонізуючого випромінювання, внаслідок чого припиняється направлений і контрольований потік електромагнітних чи корпускулярних часток; введення у радіаційні речовини домішок, які перешкоджають збагаченню цих речовин, що є умовою їх подальшого застосування у промисловості, медицині, науці; внесення змін до складу ядерного палива, через які воно втрачає здатність підтримувати ядерну реакцію; приведення радіаційних речовин або відходів до стану, який не дає можливості утилізувати ці речовини.

Незаконне розпилення – це розсіювання радіоактивних матеріалів або розповсюдження їх через повітря у вигляді мікрочастинок на певній території. Такі дії можуть бути реалізовані шляхом випускнення радіоактивних газів у атмосферу; виливання рідких радіоактивних речовин у воду; розсіпання порошкоподібної радіаційної речовини по поверхні землі; змішування указаних речовин із різного виду відходами; додавання суміші з радіаційними речовинами в сировину, яка надалі використовується у промисловості, сільському господарстві, медицині тощо. Розпилення не приводить до втрати небезпечних властивостей цих матеріалів, радіоактивність не зникає до часу повного природного розпаду.

Незаконне руйнування – це будь-які дії, направлені на приведення до непридатного стану радіаційних матеріалів. Такі дії можуть спричинити фізичну зміну, тобто механічні пошкодження захисних оболонок джерел іонізуючого випромінювання, зібрання ядерних тепловидільних елементів. Ці зміни відбуваються, зокрема, на ядерному рівні – перетворення одних матеріалів на інші шляхом

опромінення, проведення ядерних реакцій.

Підставою звільнення особи від кримінальної відповідальності за ч. 4 ст. 265 КК України є посткримінальна поведінка суб'єкта, що включає лише один обов'язковий елемент – добровільну (до притягнення до кримінальної відповідальності) здачу органам влади радіоактивних матеріалів (джерел іонізуючого випромінювання, радіоактивних речовин, ядерних матеріалів у будь-якому фізичному стані в установці або виробі чи в іншому вигляді).

Добровільною визнається така здача зазначених предметів, яку особа зробила із власної волі, не обов'язково за власною ініціативою, з будь-яких мотивів і з усвідомленням можливості й надалі брати участь у таких діях, як придбання, носіння, зберігання, використання, передача, видозмінення, знищення, розпилення або руйнування радіоактивних матеріалів. Здача, що була зроблена вимушено, виключає підставу звільнення особи від кримінальної відповідальності відповідно до ч. 4 ст. 268 КК України.

Адресатом добровільної здачі можуть бути органи влади чи правоохоронні органи, невичерпний перелік яких наведено в Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 р. До правоохоронних віднесено органи прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України, військової служби правопорядку у Збройних силах України, митні органи, охорони державного кордону, державної податкової служби, установ виконання покарань, державної контрольно-ревізійної служби, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, що виконують правозастосовні або правоохоронні функції.

Добровільне повідомлення про вчинені особою злочинні діяння, передбачені ч. 1 ст. 265 КК України, можливо зробити іншому державному органу чи органу місцевого самоврядування. Зазначені органи та їхні службові особи будуть зобов'язані передати зроблене повідомлення до відповідних правоохоронних органів.

Особа, яка підлягає імперативному і безумовному звільненню від кримінальної відповідальності на підставі ч. 4 ст. 265 КК України, – це суб'єкт зазначених вище дев'яти злочинних діянь, тобто фізична осудна особа, яка досягла 16 років і яка не має передбаченого законом дозволу на поводження з радіоактивними матеріалами.

Висновки. Отже, передумовою звільнення особи від кримінальної відповідальності за вчинення дій, передбачених ч. 1 ст. 265 КК України, є скоєння нею хоча б одного з дев'яти альтернативних злочинних діянь: 1) незаконне придбання; 2) незаконне носіння; 3) незаконне зберігання; 4) незаконне використання; 5) незаконна передача; 6) незаконне видозмінення; 7) незаконне знищення; 8) незаконне розпилення; 9) незаконне руйнування радіоактивних матеріалів (джерел іонізуючого випромінювання, радіоактивних речовин, ядерних матеріалів у будь-якому фізичному стані в установці або виробі чи в іншому вигляді).

Підставою звільнення особи від кримінальної відповідальності за ч. 4 ст. 265 КК України є така посткримінальна поведінка суб'єкта, що полягає в добровільній (до притягнення до кримінальної відповідальності) здачі органам влади радіоактивних матеріалів. Такий вид звільнення відноситься до імперативного звільнення від кримінальної відповідальності, за якого суд зобов'язаний за наявності зазначених передумов та підстав звільнити особу від кримінальної відповідальності. Це звільнення також має ознаки безумовного, тобто остаточного і безповоротного. При цьому звільнення не ставиться в залежність від поведінки особи після ухвалення рішення про її звільнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності. Київ: Атіка, 2004. 296 с.
2. Булейко А.О. Дискусійні питання визначення підстав та умов звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Кримінально-правове, кримінально-виконавче та кримінологічне забезпечення захисту прав і свобод людини і громадянина. Запоріжжя, 2016. С. 97–103.
3. Виттенберг Г.Б. Совершенствование законодательства о наказании. Советское государство и право. 1980. № 6. С. 73–78.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1718 с.
5. Голіна В.В. Злочинності – організовану протидію. Харків: Рубікон, 1998. 128 с.
6. Дубинин Т.Т. Состав преступления и состав освобождения от уголовной ответственности. Уголовно-правовые и процессуальные проблемы реализации уголовной ответственности. Куйбышев, 1986. С. 5–13.
7. Келина С.Г. Теоретические вопросы освобождения от уголовной ответственности. Киев: Наука, 1974. 232 с.
8. Наден О.В. Спеціальні види звільнення особи від кримінальної відповідальності за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Харків: Право, 2003. 224 с.
9. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 12. Вісник Верховного Суду України. 2006. № 2. С. 13–16.
10. Усатий Г.О. Кримінально-правовий компроміс. Київ: Атіка, 2001.

УДК 343.9(477):343.58

КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ ІЗ ТВАРИНАМИ В УКРАЇНІ

CRIMINOLOGICAL ASPECTS OF CRUEL TREATMENT OF ANIMALS IN UKRAINE

Дубіна І.О.,

студентка магістратури

Інституту прокуратури та кримінальної юстиції

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена вивченню актуальної, але недостатньо дослідженої проблеми жорстокого поводження із тваринами в Україні. У статті аналізуються кримінологічні показники та рівень латентності злочинності. Також досліджується законодавство України щодо цього питання.

Ключові слова: жорстоке поводження, тварина, кримінологічна характеристика, захист, злочинна поведінка.

Данная статья посвящена изучению актуальной, но недостаточно исследованной проблеме жестокого обращения с животными в Украине. В статье анализируются криминологические показатели и уровень латентности. Также рассматривается законодательство Украины, посвященное этому вопросу.

Ключевые слова: жестокое обращение, животное, криминологическая характеристика, защита, преступное поведение.

The article is devoted to the study of the actual, but insufficiently explored problem of cruel treatment of animals in Ukraine. The article deals with analysis of criminological characteristics and level of latency. The article also discusses the legislation of Ukraine on this issue.

Key words: cruel treatment, animal, criminological characteristic, defence, criminal behaviour.

Постановка проблеми. Кожного дня тварини борються за своє життя. Шокуюча кількість випадків жорстокого поводження із тваринами є лише верхівкою айсберга; більшість випадків залишається прихованими. На відміну від жорстоких злочинів проти людей, випадкам знущання над тваринами правоохоронні органи не приділяють достатньої уваги, що ускладнює розуміння того, наскільки вони є частими та масштабними.

Необхідність захисту тварин від жорстокого з ними поводження та гуманне до них ставлення як на національному, так і на міжнародному рівнях є безспірними. Саме через це більшість країн впроваджує законодавство щодо притягнення до відповідальності тих, хто знущається над тваринами, та захисту останніх від цих знущань. Європейська спільнота підтвердила своє прагнення захистити тварин від жорстокості шляхом ухвалення таких міжнародно-правових актів, як: Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародного перевезення 1968 р. (переглянута 2003 р.); Європейська конвенція про захист тварин, що утримуються на фермах, 1976 р.; Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей, 1986 р.; Європейська конвенція про захист домашніх тварин 1987 р.

Так, Європейська конвенція про захист домашніх тварин 1987 р. [1] визнає наявність у людини морального обов'язку перед тваринами, вказує на цінність домашніх

тварин для суспільства, а також на те, що між людиною і цими тваринами наявні особливо тісні зв'язки.

У наш час є абсолютна необхідність мати ефективні закони для захисту прав тварин, тільки тоді вони можуть бути врятовані від жорстокості людини. Але не завжди одне лише ухвалення закону, навіть дієвого та прогресивного, може вирішити проблему. Люди в наш час дуже часто стають абсолютно нечутливими до болю тварин лише тому, що тварини не мають голосу, щоб дати зрозуміти, що вони відчувають і як їм буває несолодко жити. Є гостра необхідність доведення до відома суспільства наявної проблеми в країні.

Стан опрацювання. Незважаючи на те, що ця проблема є актуальною, гострою та такою, що сьогодні досі немає дієвого механізму вирішення, їй присвячено занадто мало наукових праць. Є праці, що розробляли українські та закордонні науковці в галузях кримінального, міжнародного права та кримінології, зокрема: Ю.М. Антонян, О.В. Богатова, Є.В. Бочаров, В.В. Голіна, В.М. Дрьомін, Н.І. Зубченко, С.Р. Келлерт, В.В. Кузнецов, С.Г. Кулик, В.А. Ломако, В.О. Макаров, В.С. Мірошніченко, В.О. Навроцький, Дж.С. Одендалл, С.П. Репецький, О.П. Рябчинська, О.В. Саратов, В.О. Туляков, А.Р. Фелтхаус, О.О. Шуміло й ін.

Метою статті є дослідження проблеми жорстокого поводження із тваринами в Україні, аналіз законодавства